

12/7/05

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
DEFINITIEVE BESCHERMING ALS LANDSCHAP**

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002 en 13 februari 2004;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004;

Gelet op het ministerieel besluit van 14 november 2003 houdende voorlopige bescherming als landschap;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 16 juni 2005,

BESLUIT :

Artikel 1. Overeenkomstig het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg; gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002 en 13 februari 2004, wordt definitief beschermd, zoals afgebakend op bijgaand plan:

1° Wegens de natuurwetenschappelijke, historische, esthetische en sociaal-culturele waarde:

- als landschap:

"CULTUURLANDSCHAP ROND KUTTEKOVEN" : oud cultuurgebied, geënt op een bijzonder fysisch milieu, met een harmonieus en attractief karakter, gelegen te

Borgloon (Kuttekoven), Graeth ; Kleestraat ; Kuttekovestraat ; Rullingen ; Widdingen ;

bekend ten kadaster:

Borgloon, 1e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 10, 12, 13, 141D, 145B, 146A, 147B, 147C, 15A, 15B, 150B, 150C, 150D, 151A, 152A, 153A, 154B, 156B, 159B, 16, 163B, 164B, 166B, 168C, 170D, 174D, 177D, 180L, 183C, 183E, 184A, 185A, 186A, 187/2, 187B, 187C, 187D, 188E, 190C, 27K, 27L, 40A, 52R, 52S, 8C, 8D, 9A; Borgloon, 1e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 324K, 347G, 348G, 350M, 350N, 351D, 351F, 351K, 354A/2;

Borgloon, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 10A, 106S, 106V, 106Z, 120D, 126E, 126G, 13G, 132D, 143C, 143H, 144, 145, 146A, 146C, 148C, 148D, 15B, 150D, 150E, 156B, 156C, 156D, 157C, 159B, 16, 17A, 173B, 18A, 187G, 19, 20, 21, 217P, 219G, 22, 221A, 225A, 226H, 226K, 226L, 226M, 229G, 229R2, 229S2, 229V2, 229W2, 229X2, 229Y2, 229Z2, 23, 232D, 232G, 233K, 233M, 234, 235, 236C, 238A, 239, 240B, 240C, 240D, 241/2, 241A2, 241B, 241C2, 241D2, 241E2, 241F2, 241G2, 241T, 241V, 241X, 242A, 243A, 244B, 246A, 247A, 248B, 248C, 249B, 249C, 25A, 250C2, 250D2, 250L, 250P2, 250R2, 250S2, 250V, 250V2, 250X2, 250Y2, 250Z2, 252F, 255M, 257A, 258A, 259B, 26, 260B, 260C, 263B, 264B, 265B, 267E, 267F, 268T, 268W, 269B, 269C, 27, 270A, 270B, 271M, 271N, 271P, 272B, 273E, 274K, 274L, 275A, 275B, 279H, 279K, 279M, 279N, 279P, 279R, 279S, 280B, 280E, 280F, 281B, 281C, 282A, 282B, 283, 284, 285A, 285B, 287A, 289C, 289D, 30B, 30C, 30D, 30E, 31A, 34, 35A, 38A, 39, 41A, 42, 43, 44, 45A, 45B, 46, 47, 48, 49, 5A, 50, 51A, 51B, 52, 53, 54, 55, 56, 59A, 6E, 6F, 6G, 60B, 65B, 67B, 68L, 7, 70B, 71B, 74B, 75B, 8, 82F, 82L, 82P, 82R, 82S, 82T, 82V, 82W, 82X, 83A, 84A, 85, 86A, 87B, 89C, 89D, 9A, 90C, 91A, 91D, 92A, 92B, 93A, 94, 95, 96E, 96F, 97B, 98G, 99A.

Artikel 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° Natuurwetenschappelijke waarde:

Het landschap rond Kuttekoven is in geografisch opzicht uitzonderlijk. Het is gesitueerd in het heuvelend overgangsgedebied tussen Droog- en Vochtig Haspengouw, meteen ook de grenszone tussen de Leem- en de Zandleemstreek. Dergelijk overgangsgedebied vertoont een eigen dynamiek. De grote reliëfintensiteit wordt enerzijds bepaald door de uitlopers van de getuigenheuvel van Borgloon, anderzijds is Kuttekoven gesitueerd aan de noordrand van het Haspengouws plateau, die hier dan ook een steilrand vormt van bovenlokaal belang. Het gebied is sterk ingesneden door de opvallend asymmetrische, structurende valleien van de Herk en de Rullingenbeek met zijn twee bovenlopen, terwijl zich hoger in het landschap waardevolle bronniveaus en depressies bevinden. Als gevolg van de landschapsevolutie die op dat fysisch milieu heeft ingegrepen, bezit het gebied bovendien ook een pomologisch belang, gerelateerd aan het voorkomen van hoogstamboomgaarden, evenals een landschapsecologisch belang. Naast waardevolle bossen en kleine landschapselementen vormt het complex van boomgaarden, historisch permanente graslanden en populierenaanplanten rond het dorp immers een geheel van overwegend biologisch waardevolle tot zeer waardevolle elementen, met o.m. een belangrijke populatie maretak. De omgeving bezit vnl. ook een kenmerkende zoogdierenfauna. In de spoorwegzaten en het kleinschalige cultuurlandschap vindt o.a. de das een geschikte migratieroute en fourageergebied.

2° Historische waarde:

De omgeving van Kuttekoven vormt een oud cultuurlandschap. Nederzettingpatroon en landgebruik weerspiegelen een rijke en voornamelijk landbouwtraditie, geënt op het reliëf en de bodemgesteldheid. In bewoning en infrastructuur is bovendien de laatste drie eeuwen slechts weinig verandering gekomen zodat het dorp zijn landelijke eigenheid behield. Behalve enkele verspreide hoeves en kasteel bestaat het uit een klein aantal huizen langs de twee voornaamste verbindingswegen, in de nabijheid van het kerksite. Op de dorpsgrenzen liggen rondom verspreid de gehuchten Graeth, Rullingen en Widdingen. Een grote invloed ging uit van het voormalige Hof van Herkenrode. Het patroon van wegen en paden onderstreept nog in hoge mate het belang van de verschillende vestigingen in hun tijd, terwijl ook de kavelstructuren en elementen van waterbeheersing herkenbaar zijn en terug te voeren op hun (cultuur)historische achtergronden. Het bodemgebruik, daarmee nauw verbonden, reflecteert eveneens een eigen en zeldzaam geworden samenhang. Op de plateaudelen primeert nog grotendeels een open, zacht golvend akkerland, in tegenstelling tot de elders overwegende laagstamplantages. De noordoostelijke gemeentegrens is landschappelijk zichtbaar in de plotse overgang van open-field naar laagstamboomgaarden, teruggaand op oude begrenzingen. Hoofdzakelijk rond de bebouwing daarentegen komen hoogstamboomgaarden voor, vaak vergezeld van hagen en barriers. Ook graslanden, hetzij open hetzij onder fruitbomen of populieren, nemen een aanzienlijk deel van het bodemgebruik in. Vooral gesitueerd op de hellingen rond het dorp en in de beekvallei, sluiten zij aaneen tot een waardevol complex van historisch permanent grasland. Valleibosjes en struwelen vormen reminiscenties aan een onontgonnen landschap. Cultuurtaluds en holle wegen ronden het plaatje af.

3° Esthetische waarde:

Het landschap rond Kuttekoven is uitzonderlijk gaaf en duidelijk leesbaar. De samenstellende elementen en hun onderling verband zijn nagenoeg onverstoord en volledig aanwezig. Het landschapsbeeld wordt dan ook positief gewaardeerd en door menig bezoeker ervaren als een bijzonder rustig, pittoresk en harmonieus landschappelijk decor. De verspreide hoeven en kastelen, de parken en bossen vormen belangrijke blikvangers in de panoramische zichten over het wijdse akkerland. De boomgaarden daarentegen hebben een besloten en kleinschalig karakter, dat langs taluds en holle wegen in de open akkers uitdeint. Zij omsluiten de Smeetshoeve te Widdingen, sieren weerszijden van de dorpskern van Kuttekoven en omgorden hogerop Graeth. Door zijn bijzondere ligging op het interfluvium tussen de twee beekarmen is het kerkje bovendien beeldbepalend voor het dorpszicht. Met zijn toren priemt het boven de flankerende hellingen uit en vormt zo - van ver zichtbaar - een oriënterend baken, waaronder de dorpskom zich verschuilt. Verspreide populierenbestanden, struwelen of valleibosjes dragen bij tot een contrasterend, gemengd en deels gesloten landschap, terwijl de opgehoogde spoorberm zich evenzo als een groene corridor door het dorp slingert. Tussen het dorp en Rullingen echter en ook langs de westelijke bovenloop vormen de graslanden een grotendeels open zichtas doorheen de beekvallei, waarin de blik geleid wordt langs het microreliëf, de asymmetrie van de valleiflanken en de taluds.

4° Sociaal-culturele waarde:

De landelijke omgeving van Kuttekoven is herkenbaar als het archetypische beeld van de fruitstreek als landschapstype en is in die zin van belang in de imagovorming en het zelfbewustzijn van de regio. Vooral de hoogstamboomgaarden worden jaarlijks tijdens de bloesemtijd in de kijker gezet. In hetzelfde verband kan de spoorzate als restant van de vroegere "fruitlijn" gezien worden. Daarnaast zijn sommige van de historische

wegen en paden naargelang het geval ook sociaal-cultureel van waarde. Recreatief medegebruik uit zich in verschillende fiets- en wandelroutes.

De doelstellingen van het toekomstige beheer die de optimale verwezenlijking van de hogervermelde waarden beogen, worden als volgt omschreven:

- accentuering en/of herstel van historische paden en verbindingswegen in het landschap en gebruik van aangepaste technieken ingeval van verharding
- accentuering van markante perceelsvormen en vermijden van ingrijpende verkaveling of teloorgang van historische percelering
- afbouwen van rechtstreekse lozingen van afvalwaters in de beek of grachten
- ontraden van landschapsversturende teelten in het algemeen en ondersteuning van traditionele akkerbouw, in het bijzonder in het open akkergebied
- behoud, herstel en aangepast beheer van bermen, taluds en holle wegen met plaatselijke (her)aanleg van begroeiingen als bomen, bomengroepen, hagen of struwelen, onder voorbehoud van een gerichte selectiviteit in het open akker- of grasland
- behoud en/of herstel van hoogstamboomgaarden en aanhorigheden (barriers, hagen) met oog voor een cultuurhistorisch verantwoorde keuze van fruitsoorten en -variëteiten
- behoud en/of landschappelijke versterking van (cultuur)historisch waardevolle elementen of sites en karakteristieke gebouwen, zoals opgenomen in de inventaris van bouwkundig erfgoed
- behoud en/of ontwikkeling van open zichten, zonder horizonvervuiling, ook niet door de visuele intrusie door constructies buiten het afgebakende gebied
- behoud en/of ontwikkeling van zomen als bufferende, geleidelijke overgangen tussen bodemgebruiksvormen of percelen en van verbrede schouders aan holle wegen en taluds
- behoud van compacte, kleine bebouwingskernen met veel aansluitende groenelementen
- behoud van reliëfkenmerken en beheer van bijzondere reliëfelementen, ook microreliëf
- behoud (met hooi- en/of weidebeheer) en/of herstel van historisch permanent grasland, met oog voor zijn cultuurhistorische zowel als natuurwetenschappelijke waarde, inbegrepen de kenmerkende elementen als bronnen, greppels, kwelzones, poelen, sloten en het microreliëf
- vermijden en/of verwijderen van landschapsstorende constructies, draadafsluitingen, ophogingen, uitgravingen
- nieuwbouw en verbouw maximaal inpassen in bestaande landschapselementen
- nieuwe functietoekenning als landschappelijk, openbaar, recreatief of visueel belangrijk om de aftakeling van landschapselementen tegen te gaan
- opruimen en vermijden van afval en zwerfvuil
- selectief behoud en/of ontwikkeling van ruigtes en (vallei)bosjes met aandacht voor kruidachtige vegetaties en voorjaarsflora
- selectief behoud en/of ontwikkeling van appelhoogstam- en/of populierenaanplant gericht op het voorkomen van maretak
- stimuleren van streekeigen groenaanleg op openbare plaatsen en in private tuinen
- sturen van de recreatie en vermijden van een te grote, versturende recreatiedruk
- vrijwaren en/of ontwikkelen als leefgebied voor vnl. een kenmerkende zoogdierenfauna, o.a. gericht op de migratie en het fourageren van de das
- vrijwaren van bronnen, bronniveaus of -weides, kwelzones of poelen van ingrijpende drainage of vernieling
- vrijwaren van het landelijk karakter van een te forse toename van de bebouwing, van lintbebouwing en van ingrijpende infrastructuurwerken
- waterbeheersing in relatie tot zijn landschapshistorische aspecten

De beheersdoelstellingen zijn er op gericht de eigenheid van het landschap te behouden, te herstellen of te versterken. Samenvattend hangen de intrinsieke waarden van het landschap hier samen met het open en wijde akkergebied, de beslotenheid en kleinschaligheid van het hoogstamboomgaardenareaal rond de bebouwingskernen en het historisch permanent karakter van de graslanden. Open akkers versus laagstamplantages, behoud van hoogstamboomgaarden en niet al te intensief gebruikte graslanden hebben het landschap vorm gegeven en zijn tegelijk uitgangspunten voor een blijvende landschapszorg. Naast directe vormen van beheer dragen op dezelfde basis instrumenten als ruimtelijke planning, inrichtingsprojecten e.a. bij tot het behoud van de landschappelijke structuren.

Artikel 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing : de beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 3 juni 1997 houdende algemene beschermingsvoorschriften, advies- en toestemmingsprocedure, instelling van een register en vaststelling van een herkenningsteken voor beschermde landschappen (Belgisch Staatsblad 1 oktober 1997), gewijzigd bij besluit van 4 april 2003 (Belgisch Staatsblad 20 juni 2003)

Brussel,

12 JUL 2005

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

A handwritten signature in black ink, consisting of a long horizontal line that curves upwards and ends in a small hook.

Dirk VAN MECHELEN